

## Göçmen Entegrasyonunda Kitle İletişim Araçlarının Kullanımı: Göç İdaresi Başkanlığı'na Yönelik Bir İnceleme

*The Use of Mass Media in Migrant Integration: Analysis of Migration Management Directorate*

Ersin DANIŞ

Doktora Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Doktora Programı

 <https://orcid.org/0000-0001-5326-7866> ersindanis@hotmail.com

### Öz

Göçmen entegrasyonu, özellikle düzensiz göçmenler için daha kapsamlı yönetim politikalarını gerektiren önemli bir süreçtir. Entegrasyon faaliyetleri, göçmenleri ve ev sahibi toplumu kapsamalıdır. Entegrasyon uygulamaları eğitim, iş gücü, ayrımcılıkla mücadele ve kültür gibi unsurları içermekte ve kullanılan araçlar, bu faaliyetlerin başarısını etkilemektedir. Özellikle, kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisi, iletişim araştırmaları boyunca birçok çalışmayla kanıtlanmıştır. Bu etki, heterojen bir toplumda çok kültürlülük anlayışının kazandırılması açısından kitle iletişim araçlarının göçmen entegrasyonundaki rolünün önemini vurgulamaktadır. Bu çalışma, Türkiye'de göç ve entegrasyon alanına yönelik politika ve stratejileri uygulamakla yetkili resmi kuruluş olan Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalı üzerinden göçmen entegrasyonunda kitle iletişim araçlarının kullanım biçimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Kanalın göçmen entegrasyonuna yönelik videolarının diğer içeriklerle karşılaştırılması, içeriklerinin, başlık ve açıklamalarının entegrasyon açısından nasıl kullanıldığının ve kuruluş sürecinden bu yana yayın politikasının değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalının düzenli bir video yükleme politikasının olmadığı ve yüklenen videolar arasında entegrasyona ilişkin içeriklerin azaldığı gözlemlenmiştir. Entegrasyon içerikli videoların başlangıçta eğitici olma ilkesini barındırırken zamanla bu politikanın değiştiği saptanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** kitle iletişim araçları, göçmen entegrasyonu, Göç İdaresi Başkanlığı, sosyal uyum, youtube

### Abstract

Migrant integration practices include many elements such as education, labor markets, anti-discrimination and culture. The tools and methods used affect the success of integration activities. The impact of mass media on society has been proven by many studies throughout communication research, emphasizing its importance in understanding multiculturalism in society. This study aims to reveal the use of mass media in migrant integration through the YouTube channel of the Directorate of Migration Management, the institution authorized to implement policies in the field of migration and integration in Turkey. The study was conducted using content analysis. The channel's videos on migrant integration were compared with other content, and the content, titles, and explanations were evaluated. Content analysis revealed that the Directorate of Migration Management does not actively carry out migrant integration activities on its YouTube channel. It was observed that the channel lacks a regular video upload policy and that integration-related content among the uploaded videos has decreased over time.

**Keywords:** mass media, migrant integration, Directorate of Migration Management, social cohesion, youtube

**Atıf / Cite as:** Danış, E. (2024). Göçmen entegrasyonunda kitle iletişim araçlarının kullanımı: Göç İdaresi Başkanlığı'na yönelik bir inceleme. *KİLAD*, (Özel Sayı), 17-33.

**Geliş Tarihi / Received:** 27.09.2024

**Kabul Tarihi / Accepted:** 12.10.2024

## Giriş

Göç, günümüz dünyasının en önemli ve tartışmalı konularından biridir. Toplumlar arası, ülkeler arası ve hatta kıtalar arası insan hareketliliği giderek artmaktadır. Gelişen iletişim teknolojileri, ekonomik fırsatlar, siyasi istikrarsızlık ve çevresel faktörler, göçü sadece bir coğrafi değişim olmaktan çıkarıp, küresel bir fenomen haline getirmiştir. Günümüzde, göç sadece bir toplumsal olay değil, aynı zamanda ekonomik, siyasi ve insani boyutlarıyla da gündemimizi belirleyen bir unsurdur. Türkiye’de de özellikle 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaşın ardından ülkedeki Suriyeli nüfusunun artması sebebiyle göçmenlik ve entegrasyon çok sık karşılaşılan konular olmuştur.

Göç sadece insanların bir yerden başka bir yere fiziksel olarak hareket etmesi anlamına gelmez, aynı zamanda kültürel etkileşimleri, ekonomik dönüşümleri ve toplumsal yapıları da derinden etkiler. Artan küreselleşmeyle birlikte, göç sadece kaynak ve göç alan ülkeleri değil, tüm dünya toplumlarını etkileyen bir olgu haline gelmiştir. Buna bağlı olarak bugün birçok göç etme biçimi ortaya çıkmaktadır. Bunların başında iç göç ve dış göç, gönüllü ve gönülsüz göç, yerleşik ve geçici göç yer alırken, bugün üzerine en çok düşülen göç tipi düzenli ve düzensiz göç olarak sınıflandırılan göç tipidir (Castles ve Miller, 2022, s. 14).

Düzenli göç için bugün neredeyse bütün devletlerin belirli yasal temellendirmeleri mevcuttur. Düzensiz göç ise kontrol edilmesi güç ve tahmin edilemez bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Her koşulda bugün dünya genelinde 281 milyon uluslararası göçmen bulunmaktadır. Uluslararası göç hareketleri devletleri ve toplumları, bölgesel ilişkileri, ekonomik yapılanmayı, güvenliği, ulusal kimliği vs. gibi birçok konuda çözümlenmesi gereken birçok unsur taşımaktadır. Bu süreçte göçmenlerin ev sahibi toplum ile entegrasyonu konusu tüm bu sorunların çözümlenmesindeki temel/ana etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Göçmen entegrasyonu ise göçü düzenlemeye ve göçmenleri korumaya yönelik kurum, yasal çerçeve, mekanizma ve uygulamalardan oluşan sistemli bir yönetim gerektirmektedir. Bu nedenle devlet tarafından yasal temellere dayandırılan uygulamalar geliştirilmektedir. Bu kapsamda dünyanın birçok ülkesinde göçmenlerin entegrasyonuna yönelik uygulamaların yürütülmesi adına sorumlu kurumlar tayin edilmektedir. Türkiye’de ise bu konudaki iş ve işlemleri yürütmekle sorumlu kurum, Göç İdaresi Başkanlığı’dır (GİB, 2024). Entegrasyon faaliyetlerinin uygulamasında kabul görmüş kaynaklar bulunmasa da göçe dayalı entegrasyon uygulamaları, eğitim, iş gücü piyasaları, ayrımcılıkla mücadele, kültür vb. birçok unsuru içermekte ve kullanılan araçlar ve yöntemler, entegrasyon faaliyetlerinin başarısını etkilemektedir. Birçok çalışmada sürecin uluslararası platformları içermesinden dolayı devletleri, yerel yönetimleri ve STK’ları kapsamı gerektiği vurgulanmaktadır. Bu enstrümanlar arasına kitle iletişim araçları da dâhil edilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisi, iletişim araştırmaları boyunca birçok çalışmayla kanıtlanmıştır. Bu etkinin ispatını, Gerbner’in Ekme Kuramı, Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı, Payne Vakfı tarafından yapılan Etki Araştırmaları gibi çalışmalarda görmek mümkündür. Araştırmalardan da görüldüğü üzere heterojen bir toplumda çok kültürlülük anlayışının kazandırılması açısından kitle iletişim araçlarının göçmen entegrasyonundaki rolü vurgulanmalıdır.

Türkiye’deki göçmen entegrasyonu uygulamalarında kitle iletişim araçlarının sürece dâhil edilme biçimine bakıldığında; 2015 yılında AB ile yapılan Ortak Eylem Planı içerisinde kitle iletişim araçlarının süreç içerisinde aktif yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Aynı vurgu 2018 yılında dönemin Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 5 yıllık Kalkınma Planı’nda da belirtilmiştir. Bu kapsamda çalışma çerçevesinde Türkiye’de göç ve entegrasyon alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamakla yetkili resmî kuruluş olan Göç İdaresi Başkanlığı’nın YouTube kanalı incelenmiştir. Çalışmada, göçmen entegrasyonunda kitle

iletişim araçlarının kullanım biçiminin ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır. Bu yöntemle kanalın göçmen entegrasyonuna yönelik videolarının diğer içeriklerle karşılaştırılması, içeriklerinin, başlık ve açıklamalarının entegrasyon açısından değerlendirilmesi yapılarak Göç İdaresi Başkanlığı'nın entegrasyon adına kitle iletişim araçlarını nasıl kullandığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

## 1. Göç Yönetişimi Açısından Göçmenlerin Tanımlanma Biçimi ve Entegrasyonu

Göçmen Entegrasyonun temeli etnik azınlıkların ve göçmenlerin göç ettikleri toplumun diğer bölümlerinin bir parçası olup olmadığına odaklanmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalarda entegrasyon yer yer asimilasyon ve adaptasyon kavramlarıyla belirtilirken, bazı noktalarda da uyum şeklinde açıklanmaktadır. Örneğin; Chicago Okulu temsilcilerinden olan Park ve Burgess entegrasyonu asimilasyonla ilişkilendirerek açıklarken, Shmuel N. Eisenstadt, Ronald Taft ve Milton M. Gordon gibi bazı temsilciler de entegrasyonu asimilasyondan farklılaştırarak ele almaktadırlar (Seifert, 2000, s. 48).

Entegrasyon konusunda yapılan araştırmalarda öne çıkan bir diğer örnek ise Alman sosyolog Harmut Esser'in yaptığı sistem entegrasyonu ve sosyal entegrasyon çalışmalarıdır. Esser'e göre (2001, s. 3), sistem entegrasyonu toplum içerisinde yer alan tüm sistematik işleyişlerin entegrasyonunu kapsarken, sosyal entegrasyon ise azınlıkların mevcutta yer alan sosyal donatılara entegre olmasını kapsamaktadır. Yani göçmenlerin ülkede çalışması, vergi ödemesi, yasal prosedürlere uyması ve sürece dahil olması sistem entegrasyonu olarak sayılırken; sosyal entegrasyon ise göç ettikleri ülkelerin dilini bilerek yerel halk ile bir arada yaşayarak, iletişim halinde olarak ve göç ettikleri ülkenin kültürüne uyum sağlayarak gerçekleşmesi şeklinde varsayılmaktadır.

Bu kavramların birbirlerinin yerine kullanımları bu sürece olan bakış açısını da yansıtmaktadır. Fakat genel itibarıyla yapılan entegrasyon çalışmalarına göre bir çıkarımda bulunmak gerekirse;

- Entegrasyonun iki yönlü, dinamik ve uzun vadeli bir süreç olarak ele alınması gerektiği,
- Hem alıcı toplumlar hem de ilgili bireyler ve topluluklar üzerinde taleplerde bulunan bir süreç olarak görülmesi gerektiği,
- Bu süreç göç eden bireylerin ve toplulukların ev sahibi toplum ile uyum içerisinde yaşaması için devam eden bir olgu olması gerektiği,
- Entegrasyon, sadece yeni gelenler için değil, aynı zamanda ilk nesil göçmenlerin ötesine uzanan bir süreç olarak kabul edilmesi gerektiği,
- Ayrıca entegrasyonun, ekonomik, sosyal, kültürel, sivil ve siyasi yaşamın tüm yönlerinde koşulların ve gerçek katılımın sağlanmasıyla ilgili olduğu saptanabilmektedir (ECRE, 2005, s. 14).

Bu nedenle göçmen entegrasyonunu, özellikle düzensiz göçmenlerle ilgili olduğunda daha kapsamlı yönetim politikalarını gerektiren önemli bir süreç olarak görmek gerekmektedir. Göç yönetişimi de bu politikalardan biridir. IOM'a (2009, s. 36) göre göç yönetişimi, "göçü düzenlemeye ve göçmenleri korumaya yönelik kurum, yasal çerçeve, mekanizma ve uygulamalardan oluşan sistem" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla göçmenin tanımlanma biçiminin de bir göç yönetişimi politikası olduğu söylenebilmektedir. Göçmenin tanımlanma biçimi devletler için önem arz etmektedir. Çünkü bu kapsamda göçmenlere yönelik uygulanacak yasal prosedürlerin belirlenmesi söz konusu olmaktadır.

Bu noktada en temel yasal prosedür ise BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) tarafından 1951'de çıkarılan Cenevre Sözleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cenevre Sözleşmesi göçmenlere yönelik hukuki statülerin belirlenmesi için atılan

adımların öncülü olmakla birlikte halâ da geçerliliğini sürdürmektedir. Sözleşmede göçmenler *mülteci* olarak sınıflandırılırken “ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs” olarak tanımlanmıştır (Cenevre Sözleşmesi, 1951, md. 1).

Türkiye de Cenevre Sözleşmesini imzalayan ülkeler arasında yer almaktadır. Fakat Türkiye bu sözleşmeye coğrafi sınırlama koşulu getirmiştir. Buna göre yalnızca kendisinin batısından gelen sığınma taleplerini mülteci statüsünde değerlendirmektedir. Bu şerh bugün de geçerliliğini korumaktadır. Bu nedenle de, 2011 yılından itibaren özellikle Suriye’den ve Doğu’dan gelen göç dalgasıyla karşı karşıya kalan Türkiye, bu göçmenleri başlangıçta "misafir" ya da "geçici koruma altındaki kişiler" olarak nitelendirmiştir.<sup>1</sup> Ancak zamanla göçmenlerin kalıcı hale gelmeleri, beraberinde entegrasyon süreçlerinin gündeme gelmesine neden olmuş ve bu tanımlamalar yetersiz kalmaya başlamıştır.

Başlangıçta, Türkiye'nin göçmenlere yönelik bakış açısı, geçici bir sürece dayalı olup, göçmenlerin ülkelerine geri dönmelerinin beklenmesi üzerine şekillenmiştir. Ancak bugün gelinen noktada, (zaman içerisinde siyasi kişiler tarafından güvenli geri dönmelerini istemek üzerine söylemler gündeme gelse de)<sup>2</sup> bu kişilerin geri dönmeyeceği gerçeği geçen 13 yıllık sürenin ardından giderek daha da kesinleşmektedir.<sup>3</sup> Bu nedenle günümüzde göçmenlerin entegrasyonu üzerine daha uzun vadeli çözümler konuşulmaktadır. Göçmenlerin, topluma ne şekilde entegre edilmesi gerektiği tartışmaları da giderek çeşitlenmektedir. Örneğin, bu süreçte asimilasyon mu, adaptasyon mu yoksa uyum ya da harmonizasyon mu tercih edilmelidir sorusu önemli bir konu haline gelmiştir.<sup>4</sup>

Buradan hareketle Türkiye'nin baştaki “geçici” perspektifinin zamanla geçerliliğini yitirdiği, yerini daha yapısal ve sürdürülebilir politikalara bıraktığı söylenebilmektedir. Göçmenlerin yalnızca ekonomik sisteme dahil edilmeleri değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel yaşamın bir parçası haline gelmeleri gerektiği yönündeki yaklaşımlar da bu süreçte öne çıkmaya başlamıştır. Bu kapsamda, göçmenlerin entegrasyonu, dil öğrenme programları, eğitim, sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal uyum projeleri gibi çeşitli mekanizmalarla desteklenmektedir.<sup>5</sup>

Tüm bu durumlar düşünüldüğünde artık günümüzde Türkiye'nin göç politikasında tartışılan ana meselenin, göçmenlerin bu süreçte yalnızca “uyum” sağlamakla kalmayıp, topluma aktif birer katılımcı olarak dâhil olmalarının nasıl sağlanacağı üzerine olması gerekmektedir.

## 2. Türkiye’de Göç Yönetişimi Ekseninde Göçmen Entegrasyonuna Bakış Açısı

<sup>1</sup>Başlangıçta “Misafir ve Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler” tanımlamalarına dayalı detaylı bilgi Göç İdaresi başkanlığı'nın resmi web sitesinde yer almaktadır. Bkz: <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler>. (Erişim: 07.08.2024)

<sup>2</sup>İlgili söylemlere dayalı yapılan haber derlemesine buradan ulaşabilmektedir: <https://www.voaturkce.com/a/turkiye-secim-oncesi-partilerin-gocemenleri-gonderme-vaadi/7085150.html>. (Erişim: 07.09.2024)

<sup>3</sup>Suriyelilerin geri dönüşünün mümkün olup olmadığını teyit.org'un derleme yazısı detaylı olarak irdelenmektedir. Bkz: <https://teyit.org/dosya/yerinden-edilmis-suriyeliler-i-geri-donus-mumkun-mu>. (Erişim: 07.09.2024). Ayrıca, 2020 yılında Prof. Dr. Murat Erdoğan'ın öncülüğünde gerçekleştirilen Suriyeliler Barometresi araştırmasına göre “Suriye’ye dönmeyi hiçbir şekilde düşünmüyorum” diyenlerin oranı yüzde 80 olarak belirlenmiştir. Bkz: Erdoğan, M. (2021). Suriyeliler Barometresi 2020. UNHCR. (<https://dSPACE.ceid.org.tr/handle/1/1945>. Erişim: 22.10.2024).

<sup>4</sup>2014 yılında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen il göç uzman yardımcıları uyum ve iletişim toplantısı'nda konuşan, Uyum ve İletişim Dairesi Başkanı Atay Uslu da yaptığı konuşmada uyumu asimilasyon, entegrasyon ya da neo-entegrasyon olarak değil harmonizasyon olarak tanımladıklarını vurgulamıştır. Bkz: <https://www.goc.gov.tr/il-goc-uzman-yardimcileri-uyum-ve-iletisim-toplantisi-duzenlendi>. (Erişim: 07.09.2024)

<sup>5</sup>Göçmenlerin entegrasyon sürecinin çeşitliliğinin göstergesi olarak Göç İdaresi tarafından Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı hazırlanmıştır. Bkz: <https://www.goc.gov.tr/uyum-strateji-belgesi-ve-ulusal-eylem-planı>. (Erişim: 07.09.2024)

Devletler için sınır güvenliği ve korunması kritik bir önceliktir. Bu doğrultuda çeşitli planlamalar, stratejiler ve yönetim sistemleri geliştirilmektedir. Ancak tüm bu güvenlik önlemlerine rağmen, göçmen kültürleri ve hareketleri devam etmekte, sınırları aşarak varlıklarını sürdürmektedir. Göç, statik sınırların ötesinde dinamik bir süreç olarak kendini göstermekte ve bu yüzden göçün düzenlenmesi ve kontrolü için politikalar geliştirilmektedir. Bu çabaların bir parçası olarak göç yönetimi, göç akışlarını düzenlemek ve göçmen haklarını korumak amacıyla oluşturulmuş kurumlar, yasal yapılar ve mekanizmaları kapsar. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) (2009, s. 36) göç yönetimini, “*göçü düzenleyen ve göçmenlerin korunmasını sağlayan yasal çerçeveler ve uygulamalardan oluşan sistem*” olarak tanımlamaktadır.

Dünyanın birçok ülkesinde de göç yönetimi açısından uygulamaların yürütülmesi adına sorumlu kurumlar tayin edilmektedir. Örneğin, ABD’de USCIS (United States Citizenship and Immigration Services), Kanada’da IRCC (Immigration, Refugees and Citizenship Canada), Almanya’da BAMF (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) ve Fransa’da OFII (Office Français de l’Immigration et de l’Intégration) bu kurumlardan birkaçıdır. Türkiye’de de göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye’ye giriş ve Türkiye’de kalışları, Türkiye’den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmekle sorumlu kurum, Göç İdaresi Başkanlığı’dır (GİB, 2024). Başkanlık 2013 yılında çıkarılan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile İçişleri Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak Genel Müdürlük statüsünde kurulmuştur.

YUKK’un uygulamaya konulmasında 2011 yılında başlayan Suriyeli göçmenler meselesinin etkisi büyüktür. YUKK ile Türkiye, Avrupa’da daha önce de acil durumlarda uygulamaya koyulan “Geçici Koruma Yönetmeliği”ni devreye sokmuştur. Geçici Koruma Yönetmeliği, geçici koruma altına alınan kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarına kadarki süreçte hangi işlemlerden geçecekleri, alınacak tedbirleri, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla yürütülecek iş birliğinin genel çerçevesini ortaya koyması bakımından kitlesel akın ile ülkeye girip, uluslararası koruma talebi alınmayanlara karşı uygulanacak geçici koruma işlemlerinin usul ve esaslarını ortaya koyması bakımından bugünkü Suriyelilerin durumunu netleştirici bir özellik taşımaktadır. Bunun yanı sıra ilgili kanun gereğince İçişleri Bakanlığı sorumluluğunda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulması kararı da belirtilmiştir. İlgili kanun maddelerinin Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından uygulanacağı da bildirilmiştir (GİB, 2021).

29 Ekim 2021 tarihinde ise Genel Müdürlüğün statüsü Başkanlık olarak değiştirilmiştir (GİB, 2024). Değişen idarî yapının beraberinde göçmen entegrasyonu konusundaki stratejinin de değiştiği görülmektedir. Başlangıçta Göç İdaresi Başkanlığı göçmen entegrasyonu için *harmonizasyon* kavramını kullanırken, başkanlık statüsüne geçiş ile *uyum* kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Entegrasyon politikasının tanımlanmasında yaşanan bu değişikliğin ardağını irdelemek gerekirse, Suriyelilerin ülkeye giriş yaptığı ilk yıllardaki bakış açısıyla bugünkü bakış açısı arasında yaşanan farklılıklara dayandırmak mümkündür. Çünkü başlangıçta (bir önceki başlıkta da değinildiği üzere) Suriyelilerin geçici bir misafir olduğu izleniminin hakim olduğu bilinmektedir. Bu sebeple üretilen tüm yasa ve durumların arka planında gelip geçiciliğin temsil edildiği durumlar olduğu belirtilebilmektedir. Bunu anlayabilmek adına harmonizasyon ve uyum kavramlarını özü itibarıyla irdelemek gerekirse; harmonizasyon kavramının Latince kökenli olan “*harmonia*”dan gelmekte olduğu, harmonia teriminin de Yunanca kökenli “*ἁρμονία*”dan türediği ve uyum, denge ve düzen anlamına geldiği bir durum söz konusudur. Buradan hareketle harmonizasyon terimi ile uyum teriminin birbiriyle aynı anlamları taşıdığını belirtmek mümkündür. Ancak, burada Türkiye’nin standart

entegrasyon terimleri yerine harmonizasyon gibi farklı türde kavramlar eşliğinde entegrasyon politikasını tanımlaması, uygulamada farklı düşünceleri hedeflendiğinin göstergesi olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum kalıcı olmayan bir politika sergilenmeye çalışılması olarak yorumlanabilmektedir. Nitekim, Kaplan (2022, s. 286) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'nin entegrasyon yerine harmonizasyonu öne çıkarması uyum politikalarının dayandığı kalıcılık olgusuna odaklanmaktan kaçındığının göstergesi olarak belirtilmektedir.

Fakat gelinen süre içerisinde geçici oldukları algısının yıkılmaya başladığı ve bu çerçevede çıkarılan kanunların da daha sistematik ve geniş çapta ele alındığını belirtmek mümkündür. Entegrasyon politikasının “uyum” kavramıyla açıklanmaya çalışılma nedeninin de bu şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Göçmen entegrasyon politikası endeksi olan MIPEX'in (The Migrant Integration Policy Index) Türkiye hakkındaki raporunda da bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır. MIPEX, Türkiye'nin değişen entegrasyon politikasını olumlu seyreden bir durum olarak nitelendirmiş, bunun nedeni olarak da göçmenli bir toplum olduğunu anlamaya başlamasını göstermiştir (MIPEX, 2020).

Başkanlığın değişen entegrasyon tanımı ekseninde harmonizasyon ve uyum kavramlarına bakıldığında ise anlam olarak bir değişikliğin yaşanmadığı görülebilmektedir. Entegrasyon politikası harmonizasyon olarak tanımlanırken, harmonizasyon şu şekilde ifade edilmektedir: Asimilasyon, entegrasyon ya da neo-entegrasyon şeklinde olmayan, “...hak temelli, merhametli, insani, bireysel, karşılıklı, herkesin yararına olan bir uygulama...” (GİB, 2014). Bu tanım entegrasyon politikası uyum kavramıyla ifade edilirken de harmonizasyon tanımındaki anlamını korumaktadır; “Hem yabancıların hem de ev sahibi toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmayı hedefleyen, asimilasyoncu olmayan, ev sahibi toplumun da göçmenlere uyum sağlanmasını ve yabancıların kendi yeteneklerini ekonomik, sosyal ve kültürel alanlar dâhil olmak üzere yaşamın tüm alanlarında gerçekleştirmesini amaçlayan, gönüllülük esaslı politikadır” şeklinde tanımlanmaktadır (GİB, 2024).

Türkiye'nin entegrasyon politikasını uyum kavramı üzerinden ele alacak olursak, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) 96. maddesinde, göçmenlerin “sosyal hayatın tüm alanlarında, üçüncü kişilerin aracılığına ihtiyaç duymadan bağımsız hareket edebilmesini sağlayacak bilgi ve beceriler kazandırmaya yönelik faaliyetler” ifadesine yer verildiği görülmektedir (YUKK, 2013). Bu ifade, Türkiye'deki entegrasyon politikalarının sosyal uyumu önceliklendirdiğini göstermektedir. Ancak, önceki başlıklarda da belirtildiği üzere başarılı bir entegrasyonun sağlanabilmesi için yalnızca sosyal uyumun değil, aynı zamanda göçmenlerin sisteme, sosyal hizmetlere, güvenliğe, bilgiye, haklara ve vatandaşlığa erişiminin de garanti altına alınması gerekmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, Türkiye'nin göçmenlerin kalıcı olabileceği fikrini tam anlamıyla benimsemediği sonucuna varılabilmektedir. Aynı zamanda, göçmenlerin uyum faaliyetlerinin gönüllülük esasına dayandırılması, entegrasyonun zorunluluk değil tercih meselesi gibi görülmesine yol açmakta ve bu yaklaşım, yönetişimsel bir sürecin gerekliliğine ters düşmektedir. Ayrıca, göçmenlerin hâlâ “misafir” olarak tanımlanması da geçicilik algısını pekiştirmekte ve entegrasyon politikalarının sürdürülebilirliğini sekteye uğratabilmektedir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında, Türkiye'nin göçmen uyum politikasının geçici unsurlardan kalıcılığı kapsayan bir anlayışa evrilmesi gerektiği ifade edilebilmektedir. Harmonizasyon kavramından uyum kavramına geçiş, bu dönüşümü yansıtmaktadır. Ancak, bu süreçte uygulama aşamasında da net bir tutum sergilenmesi zorunluluk arz etmektedir. Çünkü Castles'in (2002, s. 113) vurguladığı gibi, göçmenlerin yalnızca geçici oldukları düşüncesi, uyum sürecini sekteye uğratan bir faktördür. Ayrıca, göç edilen ülkedeki kalış sürelerinin uzaması da göçmenlerin geleceğine dair belirsizliğin nesiller boyu devam etmesine neden

olmaktadır. Bu belirsizlik, göçmenlerin kimliklerini ve kültürel ifade özgürlüklerini engelleyerek, çok boyutlu uyum sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Perşembe, 2009, s. 245). Bu nedenle, Türkiye için kalıcı bir entegrasyon politikası yalnızca bir seçenek değil, aynı zamanda bir zorunluluk teşkil etmektedir. Ancak, Türkiye'deki uyum politikalarının sistem odaklı değil, daha çok birey odaklı olması, bu süreci olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla, başarılı bir entegrasyon politikası için birey odaklı yaklaşımdan sistem odaklı yaklaşıma geçişin bir gereklilik olduğu söylenebilmektedir.

### 3. Göçmen Entegrasyonunda Kitle İletişim Araçlarının Kullanılmasının Önemi

Entegrasyon faaliyetlerinin uygulamasında şu ana kadar belirlenen kabul görmüş kaynaklar söz konusu değildir. Fakat göçe dayalı entegrasyon uygulamaları, eğitim, iş gücü piyasaları, ayrımcılıkla mücadele, kültür vb. birçok unsuru içermekte ve kullanılan araç ve yöntemlerin, entegrasyon faaliyetlerinin başarısını etkilediği bilinmektedir. Birçok çalışmada sürecin uluslararası platformları içermesinden dolayı devletleri, yerel yönetimleri ve STK'ları kapsamı gerektiği vurgulanmaktadır. Bu enstrümanlar arasına kitle iletişim araçları da dahil edilmişlerdir. Kitle iletişim araçlarının toplumları yönlendirmede, etkilemede ve ikna etmede ne kadar önemli oldukları birçok çalışma ile ortaya konulmuştur.

Kitle iletişim araçlarının etkisine dayalı ilk sistematik araştırmalar 1929-1932 yılları arasında Amerika'da bulunan Payne Vakfı tarafından gerçekleştirilmiştir. Vakıf araştırmalarında sinemanın gençler ve çocuklar üzerindeki etkisine odaklanmıştır. Filmlerin içeriklerine ve izleyicilerin profiline bakılarak çocuklar üzerinde oluşturduğu etkinin ölçüldüğü araştırmalarda; izleme ediminin ardından çocukların hangi tavır, davranış ve duygusal yönelimler içerisine girdikleri gözlemlenmeye çalışılmıştır. Araştırmalarda elde edilen bulgulara göre başka etkenler devreye girmediği sürece sinemanın izleyici üzerinde oldukça güçlü bir etkisi olduğu tespit edilmiştir (Güngör, 2018, s. 89).

Gerbner'in Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı'na göre ise gündelik yaşam içerisinde fark edilmeyen ve çoğu zaman dikkatlerden kaçan birçok kültürel göstergeler televizyonun yapay üretim ortamına taşınarak orada yeniden üretilmektedir. Televizyonu toplumsallaşma sürecinin birincil kaynağı olarak gören Gerbner, insanların televizyondan aldıkları güdüleri gündelik hayatlarına dâhil ederken aynı zamanda televizyonun toplumsallaşma sürecine de dâhil olduklarını belirtmektedir. Bu nedenle televizyon dolayımıyla toplumsallaşan grup yapıları giderek egemen hale bürünmektedir (Erdoğan ve Alemdar, 2010, s. 144).

Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı'nda da medyanın insanların gereksinimlerini kullanarak doyuma ulaşmayı bekledikleri araçlar olarak karşımıza çıktığı belirtilmektedir (Yaylagül, 2006, s. 62). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı'na yönelik farklı hipotezlere dayalı çeşitli araştırmalar yer alsa da temel olarak ortak noktada bileşenleri, insanın sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının olduğu ve bu ihtiyaçları doyumak için kitle iletişim araçlarından üretilen mesajlara yöneldiği kabul edilmektedir.

Bu örnekler ve kitle iletişim araçlarının etkileri üzerine geliştirilen diğer araştırmalar çerçevesinde kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisinin kanıtlandığı belirtilebilmektedir. Bu etki, heterojen bir toplumda çok kültürlülük anlayışının kazandırılması açısından kitle iletişim araçlarının göçmen entegrasyonundaki rolünün de önemini vurgulamaktadır. Göçmen entegrasyonunda kitle iletişim araçlarının önemini Türkiye'de belli başlı kurumlar tarafından fark edildiğini belirtmek de mümkündür. Örneğin, 2015 yılında AB ile yapılan Ortak Eylem Planı içerisinde kitle iletişim araçlarına süreç içerisinde aktif yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aynı vurgu 2018 yılında dönemin Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 5 yıllık Kalkınma Planı'nda da belirtilmiştir.

Göçmen entegrasyonunda kitle iletişim araçlarının önemi, sadece entegrasyon süreçlerinin daha geniş kitlelere duyurulması açısından değil, aynı zamanda toplumsal farkındalık ve kabulü artırma anlamında da belirleyici bir role sahiptir. Özellikle Türkiye gibi çok sayıda göçmene ev sahipliği yapan ülkelerde, medya aracılığıyla yürütülen entegrasyon politikaları, hem göçmenlerin uyum süreçlerini kolaylaştırabilmekte hem de yerel halkın bu süreçlere katılımını teşvik edebilmektedir. Aynı zamanda göçmenler için önemli bir bilgi kaynağı olarak da işlev görebilmektedir. Göçmenlerin Türkiye'deki yasal hakları, sosyal hizmetlere erişim yolları, sağlık ve eğitim hizmetlerinden nasıl faydalanabilecekleri gibi konularda bilgilendirme yapılması, onların topluma entegrasyonunu hızlandıran etmenler arasında sayılabilmektedir.

Sonuç olarak, göçmen entegrasyonunda kitle iletişim araçlarının kullanımı, hem göçmenlerin yerel topluma uyum sağlayabilmesine hem de yerel toplumun göçmenlere yönelik algısının olumlu yönde şekillenebilmesine katkıda bulunabilmektedir. Türkiye'nin göçmen entegrasyon politikaları bağlamında, kitle iletişim araçlarını daha aktif ve etkili bir şekilde kullanılması da kalıcı bir uyumun tahsis edilmesini sağlayabilir. Bu doğrultuda devlet, medya kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği çerçevesinde yapılacak bir entegrasyon politikasında, kitle iletişim araçlarının daha merkezi bir noktada konumlandırılması gerektiğini belirtmek mümkündür.

#### 4. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın metodolojisine yönelik bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

##### 4.1. Yöntem

Bu çalışmada, Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalında yer alan içeriklerin entegrasyon sürecine yönelik kullanımını anlamak amacıyla nitel içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Nitel içerik analizi, sosyal gerçekliklerin çok boyutlu ve karmaşık yapısını anlamaya yönelik bir araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Bu yöntem, verinin doğal bağlamında incelenmesini sağlamak ve temaların, gizli mesajların ve içeriklerin daha derinlemesine analiz edilmesine olanak tanmaktadır (Gül ve Nizam, 2021, s. 185).

Nitel içerik analizinde, öncelikle incelenen verilerin açık ve gizli anlamlarını ortaya koymak amacıyla betimleyici ve açıklayıcı sorular sorulmaktadır (Yüksel, 2019, s. 142). Çalışmada da bu sorular doğrultusunda, Göç İdaresi Başkanlığı'nın göçmen entegrasyonuna yönelik video içerikleri detaylı bir biçimde incelenmiştir. İncelenen videolar, özellikle başlıkları, içerikleri ve oynatma listeleri temelinde analiz edilmiştir. Bu analiz süreci, videoların yüzeysel olarak görünen unsurlarından öte, içeriklerdeki derin anlamları, entegrasyon stratejileri ve mesajlarını ortaya çıkarmayı hedeflemiştir.

Bu kapsamda araştırmada belirli temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu tema ve kategoriler ise göç ve entegrasyon kuramlarından hareketle, entegrasyonun iki yönlü, dinamik ve uzun vadeli bir süreç olduğu anlayışına uygun olarak, hem göçmenlere hem de ev sahibi topluma yönelik stratejiler bağlamında ele alınmıştır. Özellikle entegrasyon sürecinin, sadece göçmenlerin uyum sağlamasını değil, aynı zamanda ev sahibi toplumun da bu uyum sürecine nasıl katkıda bulunabileceğini vurgulayan içerikler incelenmiştir.

##### 4.2. Amaç



Çalışmanın amacı, Göç İdaresi Başkanlığı'nın bu dijital platformu nasıl kullandığını anlamak ve özellikle entegrasyon sürecine ne tür katkılarda bulunduğunu ya da eksikliklerin neler olduğunu ortaya koymaktır.

### 4.3. Sınırlılık

Türkiye'de göç ve entegrasyon alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamakla yetkili resmi kuruluş olan Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalı incelenmiştir. Kanalın göçmen entegrasyonuna yönelik videolarının diğer içeriklerle karşılaştırılması, içeriklerinin, başlık ve açıklamalarının entegrasyon açısından nasıl kullanıldığının değerlendirilmesi yapılmıştır.

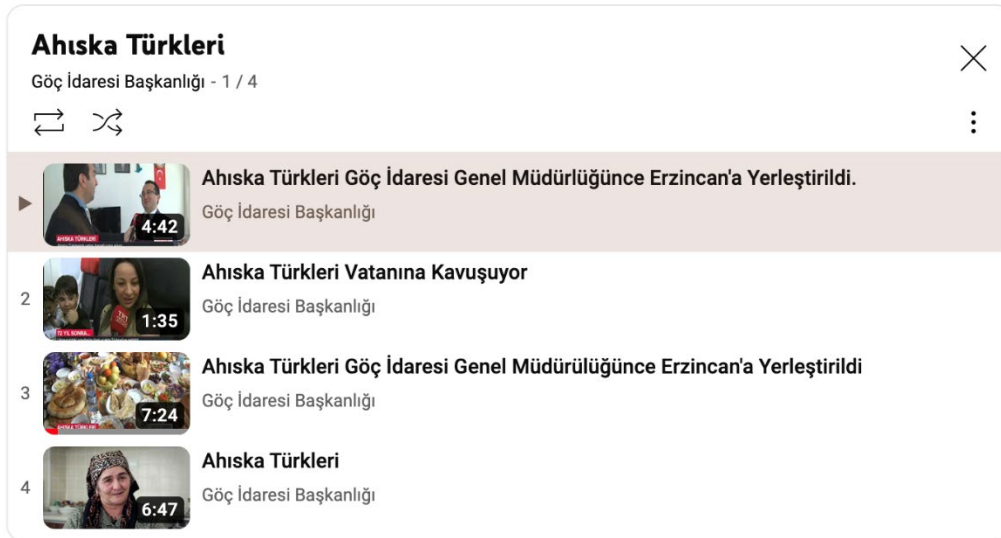
## 5. Bulgular

Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalı, dijital ortamda hem göçmenler hem de hem de ev sahibi toplum ile iletişim kurduğu kanallardan biridir. Kanalın 2016 yılında açıldığı, o zamandan bu yana 16.4 bin aboneye ulaştığı, 24 video yüklediği ve toplamda 265.243 görüntülenme elde ettiği (10 Mart 2024 tarihine kadar) görülmüştür.

Kanal içerisinde videoların dört farklı oynatma listesi çerçevesinde oluşturulduğu; videolardan sekizinin insan ticaretiyle mücadele listesine yüklendiği, altısının düzensiz göçle mücadele listesine yüklendiği, diğer altısının GÖÇ TV listesine yüklendiği ve kalan dördünün ise Ahıska Türkleri listesine yüklendiği görülmüştür. Kanalda oluşturulan dört farklı oynatma listesi ışığında elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

### Şekil 1

*Ahıska Türkleri Oynatma Listesi*



Kaynak: (<https://www.youtube.com/@gocidaresibaskanlg8338>. Erişim: 10.03.2024).

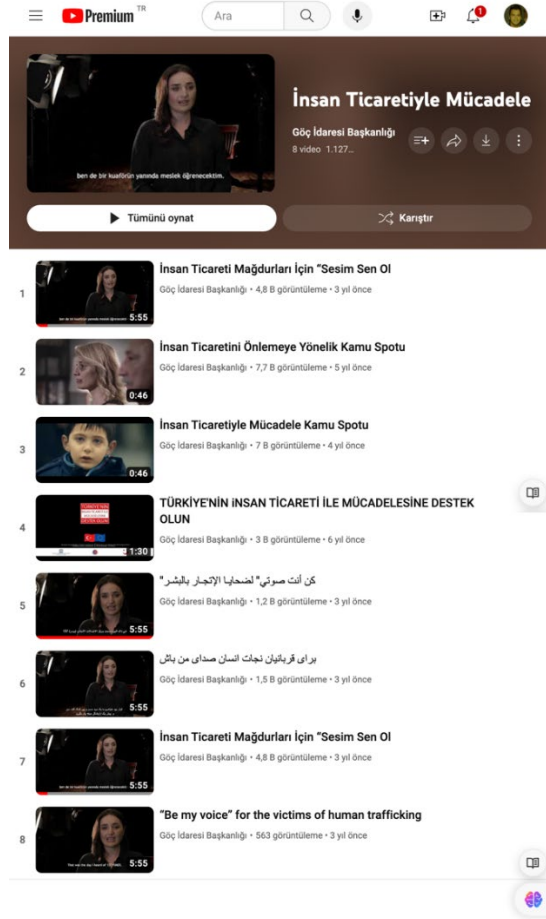
Ukrayna'da çıkan iç karışıklıklar neticesinde 2014 yılında bu bölgede yaşamakta olan Ahıska Türkleri'nden 677 ailenin Türkiye'de iskân edilmesi kararlaştırılmıştır. Buna bağlı olarak kanalda ilk olarak Ahıska Türkleri'ne ait videolar yüklendiği görülmüştür.

Şekil 1'de görüldüğü üzere Ahıska Türkleri oynatma listesine 4 adet video yüklenmiştir. Bunlardan biri GİB tarafından yapılan kısa belgeselden oluşmakta ve bu belgeselde Ahıska Türkleri'nin Türkiye'ye nasıl getirildikleri ve nerelere yerleştirildikleri aktarılmaktadır. Diğer 3 video ise TRT Haber tarafından yapılan haberlerin kayıtlarından oluşmaktadır. Bu videoların içeriği de hazırlanan belgesel ile eşgüdümlü olarak Ahıska Türkleri'nin Türkiye'ye

yerleştirilme sürecini ele almaktadır. Oynatma listesindeki tüm videolar yorumlara kapatılmıştır.

## Şekil 2

### İnsan Ticaretiyle Mücadele Oynatma Listesi



Kaynak: (<https://www.youtube.com/@gocidaresibaskanlg8338>. Erişim: 10.03.2024).

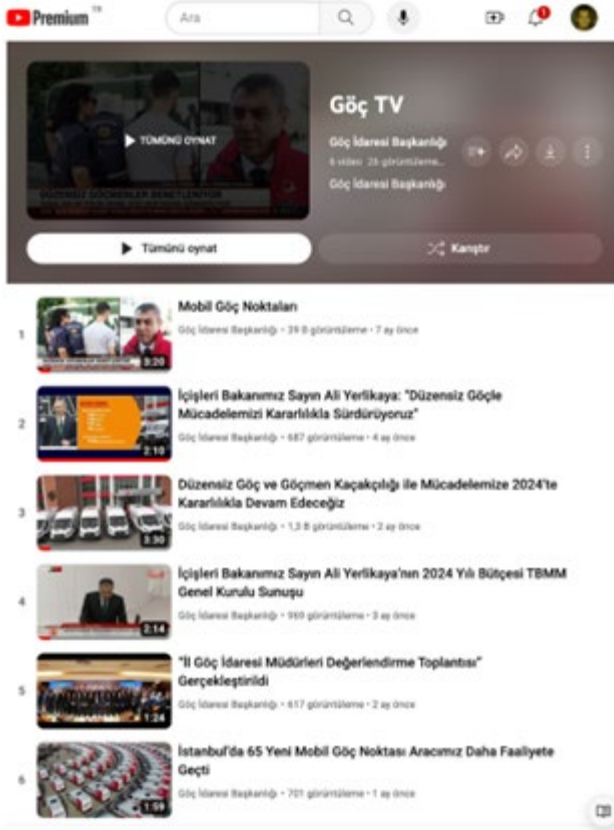
Şekil 2’de görüldüğü üzere İnsan Ticaretiyle Mücadele oynatma listesine 8 adet video yüklendiği görülmüştür. Videolardan ilki 6 yıl önce eklenmiş ve Türkiye’nin insan ticareti ile mücadelesine destek çağrısı yapıldığı bir kamu spotu yüklenmiştir. Aynı mücadeleye olan çağrının, yeni bir kamu spotunun yüklenmesi ile 2 yıl sonra yeniden yapıldığı saptanmıştır.

Son olarak da 3 yıl önce “İnsan Ticareti mağdurları için Sesim Sen Ol” başlığında bir kamu spotu daha eklenerek aynı çağrının yinelenildiği gözlemlenmiştir. Bu videonun Türkçe dil seçeneğinin yanı sıra İngilizce, Arapça ve Farsça dil versiyonları ile de yüklendiği saptanmıştır. Aynı zamanda videonun Türkçe versiyonunun aynı tarihlerde iki kez yüklendiği görülmüştür. Bunun da hatalı yükleme olduğunun düşünülmekte ve düzeltilmediği görülmektedir. Oynatma listesinde yer alan “Sesim Sen Ol” kamu spotunda da ünlü oyuncu Fadik Atasoy’un oynatıldığı görülmektedir.

Oynatma listesine yüklenen videoların ise 3 yıl öncesine kadar yüklenenlerin yorumlarının kapalı tutulduğu, Fadik Atasoy ile yüklenen videolarda yorum kısmının açık tutulduğu görülmüştür.

## Şekil 3

## Göç TV Oynatma Listesi



Kaynak: (<https://www.youtube.com/@gocidaresibaskanlg8338>, Erişim: 10.03.2024).

Göç TV oynatma listesinin ise Genel Müdürlüğün 2021 yılında statüsünün “Başkanlık” olarak değiştirilmesiyle eşgüdümlü olarak açıldığı görülmektedir. Başkanlığın web sitesinde de yapılan uyum faaliyetleri başlığı altında Göç TV’ye yönlendirildiği alanlar saptanmıştır.

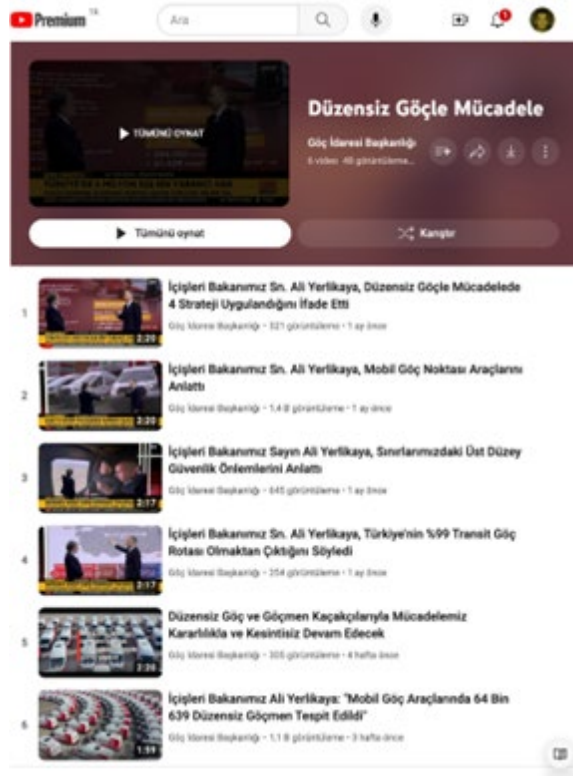
Şekil 3’te görüldüğü üzere son bir yıl içerisinde aktif olarak videoların yüklendiği oynatma listesine ise 6 adet video eklendiği görülmektedir. Bu videolardan üçü Başkanlığın Türkiye’nin çeşitli bölgelerine gönderdiği “Mobil Göç Noktası” araçlarının haber içeriklerinden oluştuğu görülmektedir. Bu araçlar ise düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığının ihbarı için kolay ulaşılabilir noktalar olarak önemlidir.

Oynatma listesindeki diğer videoların ise İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya’nın Düzensiz Göçle Mücadele başlığında yaptığı basın toplantısından ve İl Göç İdaresi Müdürlükleriyle yapılan değerlendirme toplantısının video klibinden oluştuğu görülmektedir. Oynatma listesinde İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya’nın 2024 yılına ait bütçe hakkında TBMM Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmaya yer verildiği de görülmüştür.

Bu oynatma listesindeki videoların yorum kısımlarının tamamında açık bırakıldığı da görülmektedir. Buradan hareketle Başkanlık statüsüne geçişle birlikte alınan bir karar olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Şekil 4

### Düzensiz Göçle Mücadele Oynatma Listesi



Kaynak: (<https://www.youtube.com/@gocidaresibaskanlg8338>, Erişim: 10.03.2024).

Şekil 4'te görüldüğü üzere Düzensiz Göçle Mücadele oynatma listesine de 6 adet videonun eklendiği görülmektedir. Bu listede yer alan videoların (13 Nisan 2024 itibariyle) son bir ayda aktif olarak yüklendiği görülmektedir. Yüklenen videolardan birinin Göç TV oynatma listesinde de yer alan mobil göç noktalarına ait video olduğu görülmektedir. Kalan 5 videonun ise İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın katıldığı TV programlarının kayıtlarından oluştuğu görülmektedir.

Videolarda işlenen konuların düzensiz göçle mücadele, sınır güvenliği, Türkiye'nin transit göç rotası olmaktan çıkışı ve göçmen kaçakçılığındaki mücadeledeki kararlılıktan oluştuğu görülmektedir. Bu oynatma listesinde de yorum kısımlarının açık bırakıldığı görülmektedir.

### 5.1. Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube Kanalına Dair İnceleme

Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalı üzerinden yapılan incelemede, elde edilen bulgular başarılı bir entegrasyon için gereken beş temel entegrasyon boyutu bakımından aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır. Her bir boyut, Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalındaki videoların içeriğine dayalı olarak incelenmiş ve kitle iletişim kuramları ile entegrasyon kuramlarına da atıflarda bulunularak analiz edilmiştir. Sonunda bu bulguların tamamını özetleyen tablolarla içerik analizi gerçekleştirilmiştir.

- **Entegrasyonun İki Yönlü, Dinamik ve Uzun Vadeli Bir Süreç Olarak Değerlendirilmesi Bakımından;**

Başarılı bir entegrasyonun sahip olması gereken niteliklere bakıldığında, hem ev sahibi toplum hem de göçmen toplulukları tarafından aktif katılım ve değişimi gerektiren bir süreç olarak değerlendirildiği bilinmektedir. Göç İdaresi Başkanlığı'nın videolarında Ahıska Türkleri ile ilgili içerikler, göçmenlerin kültürel uyum süreçlerini ve Türkiye'nin göçmenleri nasıl kabul ettiğini göstermektedir.

Ancak, entegrasyonun iki yönlü bir süreç olduğunu ifade eden videoların eksik olduğu görülmüştür. İçerik genellikle göçmenlerin Türkiye'ye uyum çabalarına odaklanırken, alıcı toplumun bu süreçteki rolüne dair daha az vurgu yapılmaktadır. Kitle iletişim kuramları bağlamında da değerlendirildiğinde, içeriklerin tek yönlü bir bilgilendirme işlevi gördüğünü söylemek mümkündür. Buna bağlı olarak içeriklerin entegrasyonun uzun vadeli doğasını yeterince yansıtmadığını belirtmek mümkündür.

- **Hem Alıcı Toplular Hem de Göçmen Topluluklar Üzerinde Taleplerde Bulunan Bir Süreç Olarak Görülmesi Bakımından;**

Göçün, yalnızca göçmenleri değil, aynı zamanda ev sahibi toplumun da değişimini ve uyumunu gerektirdiği çalışmada yeterince ele alındığı üzere bilinmektedir. Göç TV oynatma listesinde yer alan içeriklerde ise daha çok Türkiye'nin göç politikalarına ve sınır güvenliğine odaklanıldığı görülmektedir. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Düzensiz Göçle Mücadele listelerindeki videolar, göçmenlerin hakları ve korunmasına ilişkin içerikler sunarken, bu içerikler genellikle göçmen topluluklarına yönelik taleplere vurgu yapmaktadır. Ancak, entegrasyon sürecinde alıcı toplumun sorumlulukları ve talepleri üzerine yeterince içerik üretilmediği görülmektedir. Grunig ve Hunt'ın halkla ilişkiler stratejisi çerçevesinde de değerlendirildiğinde bu içeriklerin, etkileşim ve diyalogdan ziyade tek yönlü bilgilendirme şeklinde olduğunu söylemek mümkündür.

- **Göç Eden Bireylerin ve Toplulukların Ev Sahibi Toplum ile Uyum İçerisinde Yaşamaları İçin Devam Eden Bir Olgunun Olması Gerektiği Bakımından;**

Entegrasyon devamlılık içeren bir süreçtir ve göçmenlerin ev sahibi toplumla birlikte uyum içerisinde yaşamalarını kapsamaktadır. Ahıska Türkleri ve Göç TV listelerinde yer alan videolara bakıldığında, göçmenlerin yerleştirilme süreçlerini ve devletin uyum politikalarını anlatmadığı görülmektedir. Ancak, bu içeriklerde göçmenlerin ev sahibi toplumla sürekli bir etkileşim içerisinde nasıl entegre olacaklarına dair detaylı bilgilere yer verilmediği saptanmıştır. Entegrasyon temasının genellikle yüzeysel bir şekilde işlendiği ve daha çok devletin göçmenlerle ilgili politikalarına odaklanıldığı görülmüştür. Esser'in entegrasyon kuramı çerçevesinde ise göçmenlerin ev sahibi toplumla uzun vadeli entegrasyon süreçleri eksik ele alınmaktadır.

- **Entegrasyonun İlk Nesil Göçmenlerin Ötesine Uzanan Bir Süreç Olarak Kabul Edilmesi Bakımından;**

Entegrasyon sadece yeni gelen göçmenleri değil, aynı zamanda birinci nesil göçmenlerin çocuklarını ve sonraki nesilleri de kapsamalıdır. Göç TV ve Düzensiz Göçle Mücadele listelerindeki içerikler, daha çok düzensiz göçle mücadeleye odaklanmakta, entegrasyonun nesiller arası devamlılığına dair çok az içerik sunulmaktadır. İlk nesil göçmenlerin ötesine geçen entegrasyon politikalarına ya da çocukların entegrasyonuna yönelik videolara kanalın içeriklerinde rastlanmamıştır.

- **Entegrasyonun Ekonomik, Sosyal, Kültürel, Sivil ve Siyasi Yaşamın Tüm Yönlerinde Gerçek Katılımın Sağlanması Bakımından;**

Entegrasyon sadece kültürel uyum değil, aynı zamanda ekonomik, sosyal, sivil ve siyasi katılımı da içermektedir. Göç TV oynatma listesi, devletin göçmenlerle ilgili politikalarının kamuya duyurulmasını sağlarken, göçmenlerin bu süreçlerde nasıl aktif katılım gösterebileceklerine dair içeriklerin sınırlı olarak ele alındığı görülmüştür. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Düzensiz Göçle Mücadele videolarının, göçmenlerin korunmasına odaklandığı görülürken, ekonomik veya sosyal katılım alanlarında fazla içerik sunulmadığı saptanmıştır. Entegrasyon kuramları

bağlamında değerlendirildiğinde, göçmenlerin daha geniş sosyal ve ekonomik hayata nasıl entegre olacağına dair eksiklikler olduğu belirlenmiştir.

Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalına yönelik yapılan analiz tablolaştırılmış haliyle şu şekildedir:

**Tablo 1**

*Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube Kanalının İçerik Analizi*

Kategori	Tema	Oynatma Listesi	İçerik Analizi
Entegrasyonun İki Yönlü, Dinamik ve Uzun Vadeli Bir Süreç Olarak Değerlendirilmesi	İki Yönlü Süreç	Ahıska Türkleri, Göç TV	Göçmenlerin Türkiye'ye uyum süreci anlatılmış, ancak alıcı toplumun rolüne dair vurgu eksiktir.
	Uzun Vadeli Süreç	Göç TV	Göçmenlerin topluma entegrasyonunun sürdürülebilirliği ve uzun vadeli doğası vurgulanmamıştır.
Hem Alıcı Topluluklar Hem de Göçmen Topluluklar Üzerinde Taleplerde Bulunan Bir Süreç Olarak Entegrasyon	Göçmen Toplulukları Üzerindeki Talepler	İnsan Ticaretiyle Mücadele	Göçmenlerin haklarına ve korunmalarına dair içerik sunulmuş, ancak entegrasyon sürecinde göçmenlerin katkılarına dair içerik eksiktir.
	Alıcı Toplum Üzerindeki Talepler	Göç TV, Düzensiz Göçle Mücadele	Alıcı toplumun entegrasyon sürecine katkısı sınırlı anlatılmış, entegrasyonun iki yönlü olduğu yeterince vurgulanmamıştır.
Göç Eden Bireylerin ve Toplulukların Ev Sahibi Toplum ile Uyum İçerisinde Yaşamaları İçin Devam Eden Bir Olgu Olarak Entegrasyon	Göçmenlerin Uyumu	Ahıska Türkleri, Göç TV	Göçmenlerin yerleşim süreçlerine dair içerikler mevcut, ancak ev sahibi toplumla sürdürülebilir uyuma dair detaylı içerikler yetersizdir.
	Kültürel ve Sosyal Katılım	Göç TV	Göçmenlerin kültürel ve sosyal katılım süreçleri yüzeysel işlenmiş, entegrasyonun sürdürülebilirliği yeterince ele alınmamıştır.
Entegrasyonun İlk Nesil Göçmenlerin Ötesine Uzanan Bir Süreç Olarak Kabul Edilmesi	Birinci Nesil Göçmenlerin Entegrasyonu	Göç TV	Birinci nesil göçmenlerin entegrasyon süreci anlatılmış, ancak nesiller arası devamlılık üzerine içerik eksiktir.
	İkinci ve Üçüncü Nesil Entegrasyonu	Düzensiz Göçle Mücadele	İkinci ve üçüncü nesil göçmenlerin entegrasyonuna dair içerik yer almamaktadır.
Entegrasyonun Ekonomik, Sosyal, Kültürel, Sivil ve Siyasi Yaşamın Tüm Yönlerinde Koşulların ve Gerçek Katılımın Sağlanması	Ekonomik ve Sosyal Katılım	Göç TV	Göçmenlerin ekonomik ve sosyal katılımına dair içerik sınırlı, bu alanlarda aktif katılımın nasıl olacağı yeterince açıklanmamıştır.
	Sivil ve Siyasi Katılım	İnsan Ticaretiyle Mücadele	Göçmenlerin sivil ve siyasi katılımına dair içerik yer almamaktadır.

## Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Türkiye'de göç ve entegrasyon politikalarının uygulanmasından sorumlu olan Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalını inceleyerek, bu dijital platformun göçmen entegrasyonu açısından ne tür içerikler sunduğunu ve bu içeriklerin entegrasyon süreçlerine nasıl katkı sağladığını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada nitel içerik analizi yöntemi kullanılarak, kanalın entegrasyon politikalarıyla uyumlu olup olmadığı ve içeriklerin göçmenlerin topluma uyum sağlamasına nasıl katkıda bulunduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın başında, göçmen entegrasyonunun yalnızca göçmen toplulukların değil, ev sahibi toplumun da dâhil olduğu iki yönlü bir süreç olduğunu vurgulanmıştır. Aynı zamanda entegrasyonun ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal katılımı teşvik eden, uzun vadeli ve dinamik bir olgu olarak ele alınması gerektiği varsayımı temel alınmıştır. Ancak, bu inceleme sonucunda Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalının, entegrasyon sürecini destekleyen yeterli içerik sunmadığı sonucuna varılmıştır.

Kanalın oynatma listeleri ve içerikleri incelendiğinde, entegrasyon süreçlerini destekleyen bilgilendirici veya eğitici videoların eksik olduğu açıkça görülmektedir. Öne çıkan videolar, genellikle düzensiz göçle mücadele, insan ticareti ve sınır güvenliği gibi göçmen karşıtı veya güvenlik temalı konulara odaklanmıştır. Göçmenlerin topluma uyum sağlamasına yönelik kültürel, dilsel veya sosyal içeriklere ise rastlanmamıştır. Bu durum, entegrasyon sürecinin önemli bir parçası olan göçmenlerin yerel kültüre uyum sağlaması, dil öğrenmesi veya sosyal hayata katılımına dair bilgilendirici içeriklerin eksikliğini göstermektedir.

Kanalın genel içeriğinde, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın katıldığı basın toplantıları ve programlar öne çıkmakta, ancak bu içeriklerin çoğunluğu sınır güvenliği, göçle mücadele ve politik açıklamalar gibi konulara yoğunlaşmaktadır. Bu videoların entegrasyon sürecine doğrudan bir katkı sağlamadığı görülmektedir. Göçmenlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama katılımını teşvik edecek içeriklerin olmaması, kanalın entegrasyon odaklı bir platform olarak değerlendirilmesinin önüne geçmektedir.

Bu bulgular ışığında, Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalının entegrasyon konusunda yeterli olmadığını belirtmek mümkündür. Oysa ki, Türkiye'de göç ve entegrasyon konusunda tek resmî kuruluş olarak yer alan Başkanlığın YouTube kanalında, geniş bir kitleye ulaşma potansiyeline rağmen, göçmen entegrasyonunu destekleyecek içeriklerin oluşturulmaması büyük bir eksiklik olarak öne çıkmaktadır. Bu hususta, şu eleştiriler ve öneriler getirilebilmektedir:

- **Entegrasyon Odaklı İçerik Eksikliği:** Göçmenlerin topluma uyum sağlamasına yönelik içeriklerin olmaması, entegrasyon sürecine destek sunma kapasitesini sınırlamaktadır. Kanalda, (entegrasyon için temel kriterler olan) göçmenlere yönelik dil öğrenme programları, yerel kültür hakkında bilgilendirici videolar, iş gücüne katılım veya eğitim fırsatları gibi içeriklere de yer verilmesi gerekmektedir. Bu tür içerikler, göçmenlerin sosyal ve kültürel entegrasyon süreçlerini desteklerken aynı zamanda ev sahibi toplumun da göçmenleri anlamasını ve kabul etmesini teşvik edebilmektedir.
- **Hedef Kitle Belirsizliği:** Kanalın hedef kitlesi olarak yalnızca ev sahibi toplumu veya devlet yetkililerini değil, doğrudan göçmen topluluklarını da dikkate alması gerekmektedir. Göçmenlerin bu kanalı takip etmeye teşvik edilmediği önemli bir sorundur. Göçmenlerin ilgisini çekecek, onlara doğrudan hitap eden içeriklerin eksikliği, kanalın entegrasyon sürecine etkisini zayıflatmaktadır.
- **İçerik Üretiminde Çeşitlilik ve Katılım:** Kanalın, entegrasyon sürecini daha etkili hale getirmek adına farklı kesimlerden içerik üreticileri ile çalışması faydalı olabilir. Örneğin, toplum tarafından tanınan ve güven duyulan figürler (sanatçılar, ünlüler) ile göçmenler üzerine içerik üretmek, entegrasyon sürecine dair farkındalığı artırabilme potansiyeline sahiptir. İnsan Ticaretiyle Mücadele adlı oynatma listesinde yer alan "Sesim Sen Ol" kamu spotunda ünlü oyuncu Fadik Atasoy'un oynatılmasının, toplum tarafından tanınan bir figür olarak değerlendirildiğinde sürece katkı sağladığı söylenebilmektedir. Hatta kitle iletişim kuramlarından Kanaat Önderliği Kuramı'na göre de toplumda ön plana çıkan kişiler tarafından verilen mesajların daha etkili olduğu ispatlanmıştır. Ancak Fadik Atasoy çerçevesinde bu

durum yalnızca ev sahibi toplumu kapsayan bir çerçeveye sınırlı kalmaktadır. Kanalda göçmen topluluklar tarafından kanaat önderi sayılabilecek bir figüre rastlanmamıştır. Bu da entegrasyon sürecini sekteye uğratan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle göçmenlerin kendilerinin veya kanaat önderleri olarak sayılabilecek figürlerin de içerik üretme süreçlerine dahil edilmesi, onların deneyimlerinin ve ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına katkı sunabilme ihtimalini barındırmaktadır.

- **Kanalın Reklam ve Tanıtım Stratejisi:** Kanalın reklamının ve tanıtımının yapıldığı herhangi bir faaliyete rastlanmamıştır. Yalnızca Göç İdaresi Başkanlığı'nın resmî web sitesi içerisinde yer alan uyum faaliyetleri başlığının içerisinde "GÖÇ TV" olarak yönlendirme yapıldığı saptanmıştır. Bunun yeterli bir tanıtım faaliyeti olmadığı açıktır. Göçmenlerin bu dijital platformu keşfetmeleri ve takip etmeleri için aktif bir tanıtım stratejisi benimsenmelidir. Bu kapsamda, göçmenlere yönelik bilgilendirici videoların ve entegrasyon süreçlerini destekleyen içeriklerin tanıtımının yapılması ve bu içeriklere nasıl erişebilecekleri hakkında yönlendirmeler sağlanması olumlu katkı sağlayabilmektedir.
- **Uzun Vadeli Entegrasyon Perspektifi:** Kanalda sunulan içeriklerin entegrasyonun sadece kısa vadeli değil, uzun vadeli bir süreç olduğunu göz önünde bulundurarak planlanması gerekmektedir. Özellikle birinci nesil göçmenlerin yanı sıra ikinci ve üçüncü nesil göçmenlerin entegrasyonuna yönelik içeriklerin oluşturulması çok önemlidir. Bu içerikler, entegrasyonun sürdürülebilirliğine katkı sunarken, göçmenlerin toplumda kalıcı olarak uyum sağlamalarına da yardımcı olabilecektir.

Sonuç olarak, Göç İdaresi Başkanlığı'nın YouTube kanalı, göçmen entegrasyonu açısından büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen, bu potansiyelin tam olarak kullanılmadığı görülmektedir. Entegrasyon sürecine dair eksikliklerin giderilmesi, kanalın entegrasyon süreçlerine daha fazla katkı sağlamasına olanak sağlayabilmektedir. Bu bağlamda, hem göçmen topluluklarının hem de ev sahibi toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, katılımcı, bilgilendirici ve uzun vadeli entegrasyon politikalarını destekleyen içeriklerin kanal aracılığıyla sunulması büyük önem taşımaktadır.

---

**Yazarların Katkı Oranı Beyanı:** Tek Yazar (Ersin Danış)

**Etik Kurul Onayı:** Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

**Finansal Destek ve Teşekkür:** Yazar, çalışmada finansal destek almadığını bildirmiştir.

**Çıkar Çatışması:** Yazar, herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını bildirmiştir.

---



## Kaynaklar

- Cenevre Sözleşmesi. (1951). *Mültecilerin hukuki statüsüne dair sözleşme*, 28 Temmuz 1951, 189 B.M.A.D. 137.
- Erdoğan, İ., & Alemdar, K. (2005). *Popüler kültür ve iletişim: Halk kültürü, kitle kültürü ve popüler kültürün üretim, dağıtım, tüketim pratiklerinin doğası*. Erk.
- Esser, H. (2001). *Integration und ethnische Schichtung*. Mannheimer Zentrum für Europäische Sozialforschung. <https://www.mzes.uni-mannheim.de/publications/wp/wp-40.pdf>
- European Council on Refugees and Exiles (ECRE). (2005). *Towards the integration of refugees in Europe*.
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (n.d.). Uluslararası koruma. <https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma> (Erişim: 10 Mart 2024).
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (2019). Düzensiz göç hakkında. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-hakkinda> (Erişim: 7 Eylül 2019).
- Göç İdaresi Başkanlığı (GİB). (n.d.). Düzensiz göçle mücadele. <https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi> (Erişim: 10 Mart 2024).
- Güngör, N. (2018). *İletişim kuramları ve yaklaşımlar* (2. baskı). Siyasal Kitabevi.
- Haas, H., Castles, S., ve Miller, M. (2022). *Göçler çağı* (B. A. Evranos, Çev.). GAV Perspektif Yayınları.
- International Organization for Migration (IOM). (2009). *Göç terimleri sözlüğü* (Çev.; B. Çiçekli, Ed.). Uluslararası Göç Örgütü.
- International Organization for Migration (IOM). (2021). *2020 dünya göç raporu*. [chrome-extension://efaidnbmninnkpkajpcjclcfndmkaj/https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr\\_2020.pdf](chrome-extension://efaidnbmninnkpkajpcjclcfndmkaj/https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf) (Erişim: 10 Mart 2024).
- Kaplan, H. (2022). Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin seçimsiz kalışı ve kamusal uyum beklentisi. *International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies*, 8(40), 278-290. <https://doi.org/10.29228/IDEAS.57231>
- Migration Integration Policy Index (MIPEX). (2020). *Migration integration policy index 2020: Spain*. <https://www.mipex.eu/political-participation>
- Perşembe, E. (2005). *Almanya'da Türk kimliği: Din ve entegrasyon* (3. baskı). Türk-Alman Kültür Yayınları. [https://www.researchgate.net/publication/348910271\\_Almanya'da\\_Turk\\_Kimligi](https://www.researchgate.net/publication/348910271_Almanya'da_Turk_Kimligi)
- Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 181-198. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>
- Seifert, W. (2000). *Geschlossene Grenzen - offene Gesellschaften? Migrations- und Integrationsprozesse in westlichen Industrienationen*. Campus Verlag.
- Yaylagül, L. (2006). *Kitle iletişim kuramları: Egemen ve eleştirel yaklaşımlar* (2. baskı). Dipnot Yayınları.
- Yüksel, E. (2019). Türkiye'de iletişim araştırmalarında içerik analizi uygulamaları, sorunlar ve çözüm önerileri. *International Euroasia Congress on Scientific Research and Recent Trends-V*, 134-152.